

strániť vlhkosť z tuhých preparátov, môžeme často použiť *vysušovač* (nevhodne: exsikátor), naplnený bezvodým chloridom vápenatým, alebo *sušiareň*, vyhriatu na vhodnú teplotu.

Tekutiny sa obyčajne čistia destiláciou z frakčnej *banky* (nevhodne: baňky), ktorá je postavená na azbestovanej železnej sieťke. Hrdlo banky, ktoré je pomocou *držadla* (nevhodne: lapáka) a *svorky* (nevhodne: mufne) pripevnené na stojan, utesní sa korkovou *zátkou*, ktorú sme predtým zmäkčili *stláčadlom* (nevhodne: mačkadlom) na korky. Horúce pary unikajú do *chladiča*, kde sa kondenzujú. Vznikajúca kvapalina cez *odkvapkávač* (nevhodne: alonž, odkvapovú trubicu) kvapká napr. do *kadičky* (nevhodne: kádinky). Po skončení destilácie prelejeme kvapalinu pomocou sklenenej tyčinky cez *výlevku* (nevhodne: hubičku) kadičky do reagenčnej fľašky. Fľaška na uschovávanie indikátorov sa nazýva *odkvapkávačka* (nevhodne: kvapkacia banka). Množstvo kvapaliny môžeme odmerať v odmernom valci alebo v *dielkovej* (nevhodne: delenej) pipete.

Pred kryštalizáciou odparíme nadbytočnú vodu na *vodnom kúpeli* (nevhodne: na vodnej lázni) a vylúčené kryštalicky oddelíme od *kryštalizačného* (nevhodne: matečného, materského) lúhu odsávaním na *pórovitej platni* (nevhodne: poréznej doske) Büchnerovho lievika (nevhodne: nálevky). Kryštalizačný lúh, ktorý pretiekol do *hrubostennej* (nevhodne: silnostennej, tlstostennej) banky, tzv. *odsávačky*, opäť odparujeme na *porcelánovej* (nevhodne: porculánovej) miske, aby sme získali ďalší podiel kryštálov. Kvapalina, ktorá zostala po odstránení posledného podielu kryštálov, sa nazýva *zvyškový lúh*.

Ak treba 'uhú látku vyžíhať, vložíme ju do *téglika* (nevhodne: kelímka) zo *žiarovzdorného* (nesprávne ohňovzdorného) materiálu. Téglik postavíme na *trojhran* (nevhodne: triangel), ktorý je umiestnený na trojnožke. Teplotu plameňa zvyšujeme privádzaním vzduchu do kahana pomocou *dúchadla* (nevhodne: dmychadla). Pri tzv. analýze suchou cestou žihame látky na drevnom uhli pomocou *dúchavky* (nevhodne: dmychavky).

*Komisia pre ustálenie slovenského
chemicko-technologického názvoslovia.*

CHEMICKÁ RUŠTINA A CHEMICKÁ ANGLIČTINA

Prosíme našich čitateľov, aby nám prepáčili menšie tlačové chyby (napr. vypadnuté písmená a pod.), ktorým sa v takejto obťažnej sadzbe dá iba ťažko zabrániť. Pre prehľadnosť a nedostatok miesta budeme uverejňovať predovšetkým diferenciálne slovíčka. Preto sme napr. názvy mnohých minerálov, ktoré sa podobne píšú v slovenčine, ruštine aj angličtine, do slovníčka nezahrnuli. Pri vyhľadávaní názvov minerálov spolupracoval kol. Ján Š a l á t.

antimonit	сурьмяный блеск, стибнит, антимонит	stibnite
argentit	серебряный, блеск, аргентит	argente
bizmutín	висмутовый блеск, визмутин	bismuthinite
galenit	свинцовый блеск, галенит	galena
chalkozín	медный блеск, халкозин	chalcocite
kobaltín	кобальтовый блеск кобальтин	cobaltite
manganit	марганцевый блеск, манганит	manganite
molybdenit	молибденовый блеск, молибденит	molybdenite
nikelín	никелевый блеск никелин	niccolite
baryt	тяжелый шпат, барит	barite
fluorit	плавиковый шпат, флюорит	fluorite
siderit	железный шпат, сидерит	siderite
smithsonit	цинковый шпат, смитсонит	smithsonite
živec	полево́й шпат	feldspar
arzenopyrit	мышьяковый колче- дан, арсенопирит	arsenopyrite
chalkopyrit	медный колчедан халкопирит	chalcopyrite
pyrit	серный колчедан, пирит	pyrite
pyrhotín	магнитный колчедан, пиротин	pyrrhotite
hematit	красный железняк, гематит	hematite
chromit	хромистый железняк, хромит	chromite
ilmenit	титанистый железняк, ильменит	ilmenite
magnetit	магнитный железняк, магнетит	magnetite
bornit	пестро́я медная руда, борнит	bornite
kuprit	красная медная руда, куприт	cuprite

pyrargyrit	темнокрасная серебряная	pyrargyrite
amfibol obyčajný	руда, пираргирит	hornblende
auripigment	роговая обманка	orpiment
bauxit	аурипигмент	bauxit
cinovec	боксит	cassiterite
	оловянный камень, касситерит	
granát	гранат	garnet
mastenec	талък	talc
steatit	стеатит, жировик	steatite soapstone
rumelka	киноварь	cinnabar
sadrovec	гипс	gypsum
serpentín	змеевик, серпентин	serpentine
sfalerit	цинковая обманка, сфалерит	sphalerite
smolíneč	уранинит	uraninite
smaltín	штейсовый кобальт, смальтин	smaltite
kamenná soľ	каменная соль, галит	halite
vezuvian	идокраз, везувиан	idocrase
volframit	железный волчек, вольфрамит	wolframite
diamant	алмаз	diamond
kremeň	кварц	quartz
sklo	стекло	glass
sklofukačský	стеклодувный	glassworking
rúrka, hadica	трубка	tube, tubing
tyčinka	палочка	rod
ohýbanie	сгибание	bending
skúmanvka	пробирка	test tube
kadička	(химический) стакан	beaker
výlevka	носик	spout, lip
odparovacia miska	испарительная чашка	evaporating dish
porcelánová miska	фарфоровая чашка	porcelain dish
kryštalizačná miska	кристаллизатор	crystallizing basin (c. pan)
hodinové sklo	часовое стекло	watch glass
banka	колба	flask
hrdlo	горло	neck
nádoba	посуда	vessel
štetka na umývanie	ёрш	bottle brush
fľaška	бутыль	flask
zábrus	шлиф	ground joint
zabrúsená zátka	притертая пробка	ground stopper
guma, kaučuk	резина	rubber
korkovrt	сверло для пробок	cork borer

stláčadlo na korky	пробкомаялка, пресс для пробок, „жом“	cork presser
miešačka	мешалка	stirrer
chladiaca smes	охлаждающая смесь	cooling (refrigerating) mixture
zpätný chladič	обратный холодильник	reflux condenser
odkvapkávač	аллонж	adapter
odkvapkávačka	капельница	dropping bottle
krivufa	реторта	retort
striekačka	промывалка	wash bottle
premyváčka	склянка Дрекселя	gas washing bottle
	поглотительная склянка	
vodná výveva	водоструйный насос	filter pump
poistný lievik	предохранительная воронка	safety funnel
		funnel tube
deliaci lievik	делительная воронка	separating funnel
stopka lievika	„хвост“ воронки	stem
skladaný filter	складчатый фильтр	folded filter
vysušovač	эксикатор	desiccator
vysušacia rúrka	хлоркальциевая трубка	drying tube
U rúrka	U-образная трубка	U-tube
vysušací valec	хлоркальциевый цилиндр	drying tower
	сушильная колонка	
sušiaren	сушильный шкаф	hot air oven, sterilizer
vodný kúpeľ	водяная баня	water bath
trecia miska	ступка	mortar
pistyl	пестик	pestle
kladivo	молоток	hammer
drviť	раздавливать	to crush
sito	сито	sieve
jemnosť	мелкость	fineness
pórovitá platňa	пористая пластинка	porous plate
zariadenie	установка	equipment
aparátúra	аппаратура	apparatus
prasknúť	лопнуть	to crack
mazadlo	смазка	grease, lubricant
trojcestný kohút	трехходовой кран	three-way stopcock
ventil	вентиль	valve, vent
plynojem	газоём	gasometer
plynomer	газомер, газомер, газгольдер	gas meter
tlakomer	манометр	manometer, pressure gauge

kompresor	компрессор	compressor
sklářský kahan	паяльная горелка	blast burner, blast lamp
motýlový násadec	насадка „ласточкин хвост“	flame spreader
plameň (svietivý)	пламя (светящееся)	flame (luminous)
plyn	газ	gas
téglik	тигель	crucible
téglikové kliešte	тигельные щипцы	crucible tong
trojhran	треугольник	clay triangle
trojnožka	тренога	tripod
stojan	штатив	stand
malé držadlo	держатель-малый	test tube clamp
držadlo (na chladiče)	держатель большой	universal clamp
kruh	кольцо	support ring
sieťka	сетка	wire gauze
svorka	муфта	bosshead, clamp holder
perová tlačka	зажим Мора	pinchcock, clips
skrutková tlačka	зажим Гофмана	tubing compressor, screw clamp
pinzeta	пинцет	forceps
špachtľa	шпатель	spatula
lyžica	ложка	spoon
pilník	напильник	file

NOVÉ KNIHY A ČASOPISY

Dr. Vilém Santholzer *Mírové využití atomové energie*. 1949. Vydal Melantrich v Prahe. Str. 347. Cena broš. Kčs 148.—, vaz. Kčs 173.—

Objav prirodzenej rádioaktivity r. 1896 znamená začiatok novej epochy vo fyzike a v chémii. Príroda oboznamuje ľudstvo s novým druhom energie, energiou hmoty, pre ktorú sa v našej dobe ustáľuje názov atómová energia. Kniha Dr. Santholzera prináša vysvetlenie a zhodnotenie doterajších výsledkov vedeckej práce, počnúc spomenutým významným objavom až po dnešný stav atómovej fyziky a chémie, (pokiaľ boli autorovi najnovšie údaje prístupné). Autor, ako sa o tom sám v úvode zmieňuje, snaží sa formou, pokiaľ možno prístupnou i neodborníkovi vysvetliť vedecké základy tejto „fascinujúcej“ oblasti vedy v celej jej šírke. Chce súčasne podať aj úvod do matematických teórií, potrebných najmä pri výpočtoch atómových reaktorov. Čerpá pritom z obsiahlej vedeckej literatúry, ktorej soznam uvádza na konci knihy, pričom najnovšiu literatúru dopĺňa ešte pri korektúrach a uviedol ju v texte na príslušných miestach.